

יוסף חסדי ורחל

1596

נערך ויוצא לאור ע"י "חסדי דוד" (בהשתתפות כולל "חוני המעל")
העלון לע"נ אבי מורי ר' יוסף בר אסתר סויסה ז"ל שנלב"ע ביום ז' סיון התשנ"ב
ואימי מורתי רחל בת איזה סויסה ע"ה שנלב"ע ביום כז' מרחשון התשע"ז

"חוקיו ומשפטיו לישראל"

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם - "לפניהם ולא לפני נכרים, לפניהם ולא לפני הדיוטות" מדרש הלכה זה תמוה, הרי המשפטים הם נחלת המין האנושי כולו, ובנויים על יסודות הצדק הטבעי, התגיון והמצפון, ומה ראתה התורה לצוות דווקא את ישראל, לדון בדניי התורה ולא לסמוך על כללי המשפט ההוגן המקובל על כל החברה?

חוקי המשפט העברי שונים במהותם מחוקי המשפט הכללי, הם כוללים מערכות האוסרות פגיעה לא רק ביחסים בין אדם לחברו אלא גם בין אדם לאלוקיו. פגיעה זו נסמכת היא מעין אדם אולם אינה פחות הרסנית מן העבריינות האנושית. שונים הם חוקי התורה, בעוד שבמשפט הכללי אסורה הפגיעה בחברה וברשות הרבים ואם שני אנשים בוגרים מחליטים בהכרח מלאה לוותר על הפגיעה בהם או על מערכת יחסים אסורה הרי אין כאן פגיעה בחברה. לעומתם חוקי התורה אמורים לבנות את אשיותו של האדם ולעצב את דמותו גם ברשות היחיד. לכן חוקים אלו אינם מסורים רק למערכת מקצועית האמורה ללמד את כללי הפסיקה וההכרעה בסכסוכים שבין גופים שונים אלא אמורים להיות כללי התנהגות ואורח חיים של כל אדם מישראל מהתייחסות לאדם, לממונו, למוזנו ועד למערכות מורכבות של צבא ומדינה, ולכן אף תינוקות של בית רבן עוסקים והוגים בדברים אלו.

אין מטרת חוקת התורה רק שמירה על הקיים שלא יתקלקל, אלא עילוי של כל המציאות כדי לבנות עולם מוסרי וערכי יותר. אם ניקח למשל את איסור הרציחה המקובל על כל המין האנושי הרי איסור זה יקבל משמעות ופרשנות שונה אם נלך רק לפי התגיון האנושי, או אז המות חסד ורצח מתוך רחמים, הפלת עוברים בלא הבחנה, והתאבדות מתוך מצוקה כלכלית לא יכללו בלאו זה.

כי חשיבה הבנויה רק על יסוד החלטה אנושית היא אופנתית יחסית ומשתנה מתקופה לתקופה ומה שהיה פעם בגדר "בל יראה ובל ימצא" נקרא היום מתקדם ומודרני. בעוד שמשפטי התורה קבועים הם ובלתי משתנים ונובעים מהכרעה טבעית של האדם שבו לא חל שינוי מאז ימי הבריאה, צא וראה אם בעולם שפיתח את היכולת הטכנית ושינה סדרי עולם וחקר את גרמי השמים ומסתרי התא עד לחלקיו האטומיים, האם גם טוב ליבו התפתח? ובעולם של היום יש פחות אלימות ושחיתות ויותר ערינות ואצילות נפש?

שכלול חיצוני ותקון סדרים אינם תחליף לבנין הרוח בעולם ואינם ערובה להפיכת ליבו של אדם לאוהב שלום ורודף צדקה וחסד. בעולם שבו ישלם משפטי התורה יתרו כולם לראות את הפלא שבו ללא צבא ומשטרה תפסק האלימות בין אדם לאדם ובין עם לעם "וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות" אחרי שיושרו בקרבם חוקי המשפט העברי תתקיים הנבואה "וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירכין".

וכפי שמסביר הרמב"ם שיהיו ישראל יושבים לבטח עם רשעי עכו"ם המשולים לזאב ונמר ולא יגלו ולא ישחיתו. ולכן מתאווים כולם לימות המשיח שאז תימלא הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים.

העלון לע"נ

ר' שלמה (שלם) סויסה בר סעדה שנלב"ע כט' שבט

תשס"ב.ה.

שבת שקלים

שבת כי שבת-התשפ"ו
פרשה: א. משפטים
ב. כי תשא
הפטרה: ויכרות יהוידע
שבת מברכין
ראש חודש אדר ביום
שלישי ורביעי המולד יום
שלישי בשעה: 3:50 - 12
חלקים

הדלקת נרות - 17:03
צאת השבת - 17:57
ר"ת: 18:33

הדלקת נרות בשבת הבאה 17:09

משפטים

תורה	משפטים
עמוד השחר: 5:04	5:12
זמן טלית: 5:11	5:19
זריחה: 6:17	6:23
חצות: 11:54	11:54
מנחה גדולה: 12:23	12:22
שקיעה: 17:32	17:26

מלוא נאמן

אם כסף תלווה - איזה כסף
מלווה את האדם בשעת
פטירתו, הווי אומר "את העני
עמך" - הכסף שנתן לצדקה או
לגמילות-חסדים. זהו הכסף
שמלווה את האדם אף לאחר
מותו, כדברי המשנה (אבות
ו, ט) "בשעת פטירתו של אדם
אין מלווים לו לאדם לא כסף
ולא זהב ולא אבנים טובות
ומרגליות, אלא תורה ומעשים
טובים בלבד".

העלון לרפואת
מנשה בר דוד וברוריה
מרת אחוה דינה בת רחל
ולע"נ תמי' ר' שלום בר שמחה ז"ל
חמות מרים בת רחל ע"ה
הרוצה להקדיש את העלון או חלקו
בטל... 052-5079555

"לא ינום ולא ישן שומר ישראל" ג'

ספרו לר' זון

ובלילה שאל המלך את המלכה אם ידוע לה מכל המקרה? ותכחש ותאמר לו שאין לה שום ידיעה על הענין, והמלך ברוב חכמתו ויאמר לה הגידי את האמת ואל תכחשי ממני ואל תפחדי והבטיח לה בשבועה שלא יאונה לה כל רע, אם תגידי לו את האמת והיא מרוב פחדה לא גילתה בשום אופן, ויקצוף המלך מאד וחמתו בערה בו, ויגזור אומר אם לא תגידי לו תיכף ומיד הדברים כהויתן, תדע כי פסע בינה ובין המות, ותראה כי כלתה אליה הרעה ובעל כרחיה סיפרה לו מראשית הדברים ועד הסוף כהויתן ובדיק כמו שראה בראי של הרב ושאל אותה אם היום והשעה שקרה המקרה, והגידה ככל שכתוב בפנקסו, אז הודה לאלוקים על שהציל את עמו בני בריתו וחמת המלך שככה, ואז ידע שהרב ערכו ומדריגתו גדולה ממנו, וכשהגיע יום התאספות כל השופטים מכל הארצות ויעש להם המלך סעודה וביניהם היה גם הרב חיים בן עטר ז"ל, והם עוד לא ישבו לסעוד ויאמר להם המלך אורחי הנכבדים סעדו לבכם למען תוכלו להוציא לאור את המשפט הישר והנכון, כי לאלוקים הוא המשפט, ויאמר לו הרב לפי דעתי אדוני המלך היום לא נוכל להתחיל במשפט היות וכולנו עייפים מן הדרך, היום נסעד את לבנו ואם יש למלך יין ישן שזה יפתח את חושניו, ויאמר המלך המרתף שבארמוני והכומר הממונה על המרתף יבא איתנו למען נוכל לראות איזה יין הטוב ביותר אכבד את אורחי, וירדו למרתף המלך הרב השרים והכומר ועוד כמה מהאורחים והמה נכנסים ויעלה ריח רע באפם וישאלו מהו הריח הרע הזה? ויאמר להם הכומר זה עובש מפני שהרבה זמן לא פתחו את המרתף, והמלך הלך ישר למקור הריח והכומר סוחר אותם לצד השני, ויאמר להם בואו פה ישנו היין המשובח ביותר והרב משכס לצד המקביל ויגד למלך בא לצד זה אני מרגיש ריח רע, ואני רוצה לדעת מהו הריח הזה, עד שהגיעו למקום שלא יכלו לעמוד מהריח וסתמו את אפם ויפקוד המלך תיכף שיחפרו במקום, כדי לדעת ממה הריח הזה, ושני פועלים מלאו את מצות המלך, וימצאו את פגר משנה למלך עם בגדיו, ויחר למלך מאד ויקצוף על משרתיו ויאמר להם מאין באו האנשים וטמנו אותו במרתפי, אם לא קשרתם יחד אתם, ויבקש המלך שיגידו את האמת, לפני שיהרוג אותם במתות משונות ואכזריות, ובראותם כי כלתה אליהם הרעה ויאמרו למלך שבעצת הכומר טמנו את פגר המשנה, שבהיותו בחדר המלכה פגע בליבו אבק שריפה ולא נודע איך בא אליו, והכומר בקנאותו ביהודים להעליל עליהם ולגרשם מעל פני האדמה עשה זאת, לפני הכומר הפכו כחולים ולא יכלו לעמוד מפחדו, ותיכף הסכימו כולם להרוג את הכומר והעדים במיתות משונות ולנתחם לנתחים לעיני היהודים, ואת כל השרים שנתנו את ידם לעלילה להתנקם בהם להרגם כמו שזממו לעשות ליהודים, וליהודים נהפך להם אבלם לששון ולשמחה ויום טוב, ולרבי חיים בן עטר ז"ל עשה לו כבוד גדול ונקשרה נפשו בנפשו ועשאו ליועץ המלך. כשם שעשה הקב"ה נסים ונפלאות בימים ההם כן יעשה לנו תמיד ויחש לנו את גאולתנו אמן.

העלון לרפואת והצלחת אליעזר אלקיים וכל משפחתו ישלם ה' פעולם אמן

הודעות מרכז "for son" פתוח בימים: א - ה פלא... 052-5079555

שיעורי לווין

לע"נ מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל
כל מוצאי שבת אפשר לצפות בשיעורי הרש"צ ר' יצחק יוסף שליט"א בלויין על מסך גדול

בבית הכנסת אשר ב"שבט סופר"

מנויים: לקבלת העלון חינם במייל מידי שבוע שלח את המייל שלך למייל: SVISSA8@GMAIL.COM

הפסח החדש

דיני שהייה בצליה ובאפיה ובקלי הבישול
ההלכות מספר "הלכה ברורה" להרה"ג דוד יוסף שליט"א

דיני שהייה בצליה בשר בתנור ועל האש

וכל זה אינו אלא בתנור שאין בו וסת חום (טרמוסטט), אבל תנור שיש בו וסת חום, אסור להניח בתוכו בין תבשיל ובין צלי לצורך השבת, ואפילו אם גופי החימום שבו מכוסים, שהרי פתיחת דלת התנור כשבא להוציא ממנו את הבשר בשבת מביאה לידי הבערת גופי החימום שבתנור, וסגירת הדלת מביאה לידי כיבוי גופי החימום שבתנור.

ותנור חשמלי שיש בו כפתור מיוחד ל"מצב שבת", שמביא לידי כך שדרגת החום שבו קבועה, על מנת לשמור את חום המאכל שבתוכו, וגופי החימום שבו מכוסים ואין האש נראית, ואין וסת החום (הטרמוסטט) פועל כלל בשעה שהכפתור על "מצב שבת", ורוצה לצלות בתוכו בשר סמוך לכניסת השבת, שייכים בו כל הדינים שיבוארו להלן לענין תנור של גחלים.

ואם מניח טס של מתכת על גופי החימום שבתוך התנור, או קדרה ריקה, (או מגשית אלומיניום ריקה), נחשב תנור זה כמו כירה קטומה, ויש להקל להניח בתוכו בין תבשיל ובין צלי סמוך לכניסת השבת. ונתבארו דינים אלו בהרחבה בהלכה ברורה (סימן רנג סעיף י', וסימן שיח סעיף קה והלאה).

ויש להזהר מאד שכל זמן שהצלי לא נצלה עדיין כל צרכו, שלא יפתח את דלת התנור אחר שקיעת החמה בערב שבת, (ואפילו כשאין בתנור וסת חום), שהרי לאחר מכן כשסוגר את דלת התנור הרי הוא מקרב את צלייתו, וקירוב בישול או צליה נחשב לבישול גמור שאסור מן התורה, (וכמו שנתבאר בסימן שיח סעיף ס').

שהאדם ילמד מכך מוסר לדעת את דרכי ה', וילמד בקל וחומר שיש שכר ועונש לאדם שהוא בעל בחירה, ועל כל דבר יביא אלוקים במשפט.

"והיה כי יצאק אלי, ושמעתי כי זזנן אני"

במה הכתוב מדבר, באדם שלווה כספים והגיע זמן הפרעון ולא פרע את חובו. נוטל ממנו בעל חובו משכון. אם יטול ממנו בגד יום – לא יקחנו אלא בלילה, כשאין בו צורך, וישיבנו לבעליו עם שחר. אם הוא כר או כסת, יטלנו בבוקר וישיבנו לפנות ערב. שאם לא כן, "במה ישכב? והיה כי יצאק אלי ושמעתי, כי חנון אני".

שאל רבינו עובדיה ספורנו ז"ל: מה יצאק, ועל מה יצאק? והלא הוא האשם, הוא חייב כסף ולא פרע בזמנו, ומה ישמע הקב"ה במדת חנינותו?

וביאר: אמת, שאין הצדקה לאי פרעון החוב. אבל העני יצאק וישאל: רבוננו של עולם, מדוע הפלית אותי לרעה, מדוע אני העני והוא העשיר? מדוע יש לו כסף מיותר להלוותו, ולי אין את הכסף הראוי לפרעון? ומדוע נגזר עלי לחיות חיי מחסור, לפגר בתשלום חובי, ליתן משכון ולישון בלא כרי? ועקתו תעלה למרום, ותפעל את פעולתה. הקב"ה יעביר מעט מן השפע מן העשיר המלווה – אל העני הלווה...

לפיכך, יועצת התורה לעשיר: אם קיימת את המצוה והלוית את הכסף, ובהגיע המועד הכסף לא הוחזר, כדאי לך לנהוג בוותרנות. כך ישמור הקב"ה בידך את האפשרות להמשיך ולהלוות...

"כי תקנה עבד עברי"

שאל רבינו אברהם אבן עזרא ז"ל: מדוע הדינים הראשונים שלאחר מתן תורה, פותחים בדיני העבד העברי. בציווי להגביל את תקופת עבודתו ולדאוג למזונותיו בעת שעבודו?

ותירץ: "אין לאדם בעולם (דבר) יותר קשה עליו, מהיותו ברשות אדם כמוהו. על כן החל במשפט העבד".

"וכי יריבון אנשים, והכה איש את רעהו באבן או באזרופ ולא ימות ונפל למשכב"

יש לפרש את הכתוב בדרך זו: "וכי יריבון אנשים" – בא לרמוז אל יצר הטוב ויצר הרע שמריבים תמיד זה עם זה. יצר הטוב רוצה להוליך את האדם בדרך ישרה, ויצר הרע רוצה להוליך את האדם בדרך רעה. "והכה איש את רעהו" – צריך האדם להתגבר על רעהו שהוא יצר הרע ולהכותו, ונקרא "רעהו", משום שהוא בא אליו בצאתו מרחם אמו. "באבן" – על ידי אותיות התורה, שכן בספר יצירה קורא לאותיות אבנים. "או באזרופ" – על ידי תשובה, שכן בשעת הוידוי מכים באזרופ כנגד הלב. "ולא ימות" – אין צורך להמית לגמרי את יצר הרע ולהיות פרוש מכל עניני עולם הזה, כי לפעמים צריך להתענג בעולם הזה כגון בשבתות וימים טובים, או להברות עצמו לעבודת ה'. אלא "ונפל למשכב" – יעשהו כמו הנופל למשכב שהוא מסור בידו...

"וכי יריבון אנשים והכה איש את רעהו... רק שבתו יתן ורפא ירפא"

הכאה שאין בה שוה פרוטה לוקים עליה, כיון שאין בה תשלומים (כתובות לב). מעיר כאן ה"חפץ חיים": הנה רש"י בתלמוד (כתובות לג. ד"ה אלא) פירש "שאיין בה שוה פרוטה" – בכל חמשת דברים גם יחד, היינו בנוק, צער, ריפוי, שבת ובושת. ויש לתמוה, הרי בכל מה שעשה לו אין בכולם יחד שוה פרוטה, ועל כך חייבים לומר שרק נגע בו, ועל זה לוקין! צא ולמד, עד כמה צריך האדם ליהדר בכבודו של חבירו.

"ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשליכו אותו" בעלי התוספות נתנו טעם לשכרו של הכלב: מאחר והכלב מסר את נפשו לשמור על אותו בעל חי שנטרף כשבא הזאב לטרופה, לא תהא כפוי טובה כנגדו, וכשיזדמן לך טריפה – השליכהו אליו בשכר זה ששמר את צאנך, ועל כך מעיר המלבי"ם ואומר, שאף שבעלי חיים הם אינם בעלי שכר ועונש, שכן כל פעולותיהם הם פעולות טבעיות ולא מכוונות, בכל זאת צויה השי"ת ליתן לכלב את שכרו. וכל כך למד? בכדי

הפסח החדש

"ולא יאכל את בשרו"

שור שנסקל, אומרת התורה, אסור באכילה. לכאורה, הדבר פשוט וברור. הרי אסור לאכול בהמה שלא נשחטה.

מכאן שהתורה מבקשת ללמד אותנו לימוד אחר, נוסף, והוא:

גם אם השור הנסקל נשחט כדת וכדין – הוא אסור באכילה. מכיון שנגמר דינו, בשרו אסור לאכילה. שור זה – ובעצם, כל מויק – גרם לכך שבאה תקלה על ידו. בכך הוא הרחיק עצמו והמאס את עצמו על אלוקים ואדם.

אם בבהמה כך – קל וחומר בני אדם. מי שבשל מעשיו באה תקלה ונגרם נזק לאחרים מרחיק את עצמו מאלוקים ואדם. כמה עלינו להזהר לבל תצא תקלה מתחת ידינו...